CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

EGZAMIN MATURALNY

W ROKU SZKOLNYM 2017/2018

HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

FORMUŁA OD 2015

(„NOWA MATURA”)

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

ARKUSZ MHI-R1

CZERWIEC 2018

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
HISTORIA „nowa formuła”
czerwiec 2018

Zasady oceniania:

- model odpowiedzi uwzględnia jej zakres merytoryczny, ale nie jest ścisłym wzorcem sformułowania (poza odpowiedziami jednowyrazowymi i do zadań zamkniętych),
- za odpowiedzi do poszczególnych zadań przyznaje się wyłącznie pełne punkty,
- za zadania otwarte, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się punkt wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną,
- za zadania, za które można przyznać więcej niż jeden punkt, przyznaje się tyle punktów, ile prawidłowych elementów odpowiedzi (zgodnie z wyszczególnieniem w modelu) przedstawił zdający,
- jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika z polecenia w zadaniu, ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), ile jest w poleceniu,
- jeżeli podane w odpowiedzi informacje (również dodatkowe, które nie wynikają z polecenia w zadaniu) świadcząc zupełnym braku zrozumienia omawianego zagadnienia i zaprzeczają udzielonej prawidłowej odpowiedzi, odpowiedź taką należy ocenić na zero punktów.

<table>
<tr><th colspan="2">Zadanie</th><th rowspan="2">Model odpowiedzi</th><th colspan="2">Schemat punktowania:</th></tr>
<tr><th colspan="2">zadanie/ części zadania</th><th>punkty za poszczególne części zadania</th><th>punkty za całe zadanie</th></tr>
<tr><td colspan="2">1.</td><td>Przykładowa odpowiedź:
Budowa systemu irygacyjnego wymagała zbiorowego wysiłku wielu osób. Planowanie prac, konserwacja kanałów, kontrola wykonania prac wymagały sprawnej organizacji, co mogło zapewnić tylko państwo.</td><td>1 pkt</td><td>1</td></tr>
<tr><td rowspan="2">2.</td><td>2.1.</td><td>1. – P
2. – P
3. – F</td><td>1 pkt za wszystkie elementy</td><td rowspan="2">2</td></tr>
<tr><td>2.2.</td><td>C</td><td>1 pkt</td></tr>
</table>

3.		Przykładowa odpowiedź: Pryncypat to forma ustrojowa (ustrój) w starożytnym Rzymie [od 2 połowy I w. p.n.e.; od czasów Oktawiana Augusta (cesarza Augusta)], w którym władzę sprawowała jedna osoba zachowując pozory republiki poprzez sprawowanie wielu (kilku) urzędów republikańskich jednocześnie [co dawało jej realną władzę w państwie].	**1 pkt za poprawne wyjaśnienie**	**1**
4.	**4.1.**	Przykładowa odpowiedź: Uniwersalna koncepcja cesarza Ottona III zakładała utworzenie [odnowienie] Cesarstwa Rzymskiego złożonego z [federacji] czterech chrześcijańskich krajów: Romy (Italii), Galli (Francji), Germanii (Niemiec), Sclavinii (Słowiańszczyzny chrześcijańskiej, utożsamianej z Polską). Cesarz łączy władzę religijną (symbolizowaną przez duchowieństwo) z władzą świecką (symbolizowaną przez rycerstwo)	**1 pkt za identyfikację 4 postaci kobiecych** **1 pkt wyjaśnienie symboliki władzy cesarskiej**	**3**
	4.2.	C. Ludolfingów	**1 pkt**	
5.		Prawidłowa odpowiedź: Tak Przykładowe uzasadnienie: Na mapie istnieją państwa krzyżowców powstałe na skutek I krucjaty: Królestwo Jerozolimskie, Hrabstwo Trypolisu, Hrabstwo Edessy, Księstwo Antiochii.	**1 pkt za prawidłowe rozstrzygnięcie i uzasadnienie**	**1**
6.		1 – F 2 – P 3 – P	**1 pkt**	**1**
7.	**7.1.**	C. Konstancji	**1 pkt**	**2**
	7.2.	Zdający powinien wskazać, że uczestnicy soboru w Konstancji w większości nie akceptowali poglądów Pawła Włodkowica, ponieważ Paweł Włodkowic zajął wobec misji prowadzonych przez Krzyżaków stanowisko inne niż to, które powszechnie obowiązywało.	**1 punkt za poprawne wyjaśnienie**	
8.		1 – P 2 – F 3 – F	**1 pkt za wszystkie elementy**	**1**
9.		Rozstrzygnięcie: Tak Przykładowe uzasadnienie: Źródło 1. odnosi się do defenestracji praskiej, która stała się bezpośrednią przyczyną wybuchu konfliktu [wojny trzydziestoletniej]. Źródło 2. natomiast odnosi się do bitwy pod Białą Górą, która kończyła czeski etap tej wojny.	**1 pkt za prawidłowe rozstrzygnięcie z uzasadnieniem**	**1**
		Władca: Zygmunt III (Waza)	**1 pkt**	

10.		Przykładowe wyjaśnienie: Król dysponował prawem mianowania urzędników państwowych, którzy z racji pełnienia swej funkcji zasiadali również w senacie – jednej z izb Sejmu. Król mógł wyznaczać na te stanowiska wyłącznie katolików, doprowadzając w ten sposób do wzmocnienia obozu kontrreformacyjnego w Polsce.	**1 pkt**	**2**
11.	**11.1.**	Przykładowa odpowiedź Decyzje przedstawione w źródle 1. dotyczą nadania prawa do używania własnego języka, uznania religii prawosławnej, odrębnych urzędów, w tym osobnego hetmana wojsk ruskich. Dawało to sporą wewnętrzną niezależność [autonomię] ziemiom ruskim i stawiało na podobnych prawach, co Wielkie Księstwo Litewskie w Rzeczypospolitej Obojga Narodów, [ziemie ruskie stawały się równoprawnym członem Rzeczypospolitej] .	**1 pkt**	**2**
	11.2.	Przykładowe odpowiedzi: • Postanowienia zawarte w źródle 1. miały być, według Potockiego, kartą przetargową w rokowaniach z Rosją. • Potocki daje do zrozumienia, że ugoda hadziacka może dla Kozaków stanowić narzędzie szantażu [gry politycznej] wobec Rosji.	**1 pkt**	
12.		Nazwa: Komisja Edukacji Narodowej Rok: 1773	**1 pkt za dwa elementy**	**1**
13.		B	**1 pkt**	**1**
14.		Nazwa: Święte Przymierze Przykładowe wyjaśnienie: Twórcy Świętego Przymierza chcieli utrwalenia ładu ustanowionego na kongresie wiedeńskim [zobowiązali się do współpracy przeciw wszelkim próbom naruszenia tego ładu].	**1 pkt za nazwę** **1 pkt za wyjaśnienie celu**	**2**
15.		Przykładowe wyjaśnienie: O braku suwerenności Królestwa Polskiego świadczy fakt, że godło Polski [biały orzeł] zostało umieszczone na tle dwugłowego orła carskiego [godła Rosji]	**1 pkt za wyjaśnienie z odwołaniem do elementów graficznych**	**1**
16.		Odpowiedź: D Przykładowe uzasadnienie: W wierszu znajduje się nawiązanie do nadzwyczajnego poboru do wojska carskiego [branki], co stało się bezpośrednią przyczyną wybuchu powstania styczniowego.	**1 pkt za dwa elementy**	**1**

17.	**17.1.**	Przykładowa odpowiedź Książę odwoływał się do tradycji napoleońskiej. Świadczy o tym: • wręczenie przez przedstawionego na rysunku cesarza Napoleona stroju swojemu bratankowi odniesienie w źródle 2. do „pamięci cesarza" Napoleona I.	**1 za prawidłowe wskazanie tradycji i odniesienie do obu źródeł**	**2**
	17.2.	Rozstrzygnięcie: nie. Przykładowe uzasadnienie: W źródle 1. Ludwik Napoleon stwierdził, że nie będzie się starał o koronę cesarską, a źródło 3. informuje o wprowadzeniu ponownie tej godności w państwie. francuskim. Zdający może także zauważyć, że w źródle 1. Ludwik Napoleon deklarował przekazanie władzy prezydenckiej następcy po czteroletniej kadencji, co okazało się nieprawdą. Uwaga: w uzasadnieniu wystarczy jeden argument.	**1 pkt za prawidłowe rozstrzygnięcie i uzasadnienie**	
18.		Przykładowa odpowiedź: Polityka okazała się nieskuteczna. Władze pruskie stosowały wiele metod germanizacyjnych o czym świadczą napisy na maszynie: • szkoła – zakaz nauczania w języku polskim • prawo – ustawa kagańcowa Jednak mimo tak rozbudowanych metod o czym może świadczyć wielkość maszyny, nie udaje się zgermanizować Polaków. Z maszyny wychodzi człowiek w stroju polskim, co świadczy o nieskuteczności metod stosowanych przez rząd państwa niemieckiego.	**1 pkt za odpowiedź z odwołaniem do elementów graficznych**	**1**
19.	**19.1.**	Imię i nazwisko: Ignacy Mościcki Funkcja: Prezydent RP	**1 pkt za dwa elementy**	**2**

	19.2.	Rozstrzygnięcie: tak. Przykładowe uzasadnienia: • W źródle 1. pada stwierdzenie, że konstytucja daje prezydentowi małe uprawnienia, a na rysunku w satyryczny sposób – płyn w retorcie – ukazano, jak temu zaradzono przez zwiększenie uprawnień prezydenta – [„pełnomocnictwa" w noweli sierpniowej]. • W źródle 1. jest mowa o tym, że autor wspomnień był naukowcem, do którego zadzwonił ówczesny [został nim po przewrocie majowym] premier, a na rysunku ukazano naukowca w pracowni chemicznej, a więc Ignacego Mościckiego, który był profesorem chemii. • Rysunek dotyczy postaci, która w 1926 r. otrzymała specjalne pełnomocnictwa [napis na naczyniu], wzmacniające jej pozycję w państwie. W źródle 1. wspomniano, że konstytucja marcowa, którą przedstawiono na rysunku leżącą na stoliku, dawała prezydentowi władzę głownie „reprezentacyjną". Uwaga: Zadający ma podać tylko jeden argument.	**1 pkt za rozstrzygnięcie i uzasadnienie**	
20.		1–P 2–F 3–F	**1 pkt za wszystkie elementy**	**1**
21.		**Źródło 1.** Postać: św. o. Maksymilian Maria Kolbe Okoliczności śmierci: zginął w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu, [oddając życie za innego więźnia]. **Źródło 2.** Postać: bł. ks. Jerzy Popiełuszko Okoliczności śmierci: został zamordowany przez Służbę Bezpieczeństwa [za działalność opozycyjną, organizował Msze św. za Ojczyznę].	**Po 1 pkt za dwa elementy: rozpoznanie postaci i wyjaśnienie okoliczności śmierci**	**2**
22.		Odpowiedź: C Uzasadnienie: Zdający powinien w odpowiedzi wskazać, że po wyeliminowaniu Włoch [Benito Mussolini] z wojny, w maju 1945 r. zostały pokonane Niemcy [Adolf Hitler], natomiast w stanie wojny, aż do września 1945 r. pozostawała jeszcze Japonia [Hirohito].	**1 pkt za prawidłową odpowiedź i uzasadnienie**	**1**

23.		Przykładowa odpowiedź: Aktywność zbrojna polskiego podziemia niepodległościowego nie mogła się rozwinąć na ziemiach zachodnich [tzw. ziemiach odzyskanych], ponieważ nie było tam zaplecza społecznego. Ziemie te zostały opuszczone przez Niemców i w ich miejsce stopniowo sprowadzali się Polacy, głównie repatrianci.	**1 pkt**	**1**
24.		Okoliczności: Interwencja państw Układu Warszawskiego (w tym wojsk PRL) w Czechosłowacji wymierzona przeciwko demokratycznym przemianom w tym kraju zapoczątkowanym przez A. Dubceka. Nazwa państwa: Czechosłowacja	**1 pkt za okoliczności** **1 pkt za nazwę państwa**	**2**
25.		Dokończenie zdania C. osiemdziesiątych. Przykładowe argumenty uzasadnienia: Z treści ulotki wynika, że • ulotka zawiera nawiązanie do wprowadzenia stanu wojennego w grudniu 1981 roku; • treść ulotki informuje o powstaniu Solidarności w 1980 roku; • wybory należy zbojkotować, ponieważ będą sfałszowane.	**1 punkt za poprawne dokończenie zdania wraz z uzasadnieniem zawierającym dwa argumenty**	**1**
26.		Nazwa i rok: Rozpad ZSRR, 1991 Uzasadnienie: Na rysunku widzimy tonący statek z napisem USSR, który jest angielską wersją nazwy ZSRR [Związek Radziecki, Związek Sowiecki], a wokół niego – niczym szalupy – małe statki z napisami radzieckich/sowieckich republik [które uciekają z tonącego okrętu].	**1 pkt za nazwę i rok wydarzenia** **1 pkt za uzasadnienie**	**2**

Zadanie 27.
Temat 1.

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy; • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe ; • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym (np. charakter reform Drakona, Klejstenesa i Peryklesa); • scharakteryzował wady zalety demokracji ateńskiej i podjął próbę formułowania wniosków; • podjął próbę oceny.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. opisał instytucje demokratycznych Aten); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wpływ warunków naturalnych na specyfikę ustrojową Aten); • podjął próbę zestawienia wad i zalet demokracji ateńskiej.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu; • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. sąd skorupkowy); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 2.

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (polityczny, społeczno-gospodarczy i kulturowy); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • sformułował trafne wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ zagrożenia ze strony Zakonu na sojusz polsko-litewski w czasach Łokietka; wpływ unii polsko-litewskiej na wybuch wojny z Zakonem); • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; • ocenił wpływ stosunków Polski z Zakonem na relacje polsko-litewskie.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. wojna trzynastoletnia, unia w Krewie); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę charakterystyki stosunków polsko-krzyżackich w XIV–XV w. i ich wpływu na relacje polsko-litewskie; • podjął próbę oceny.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. wielka wojna z Zakonem); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Temat 3.

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty, (polityczne, militarne, społeczno-gospodarcze, kulturowe); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe (np. wpływ wojen na upowszechnienie się ideologii sarmackiej wśród szlachty); • zajął stanowisko wobec problemu zawartego w temacie i w pełni je uzasadnił; • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy; • sformułował wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. aktywność Rzeczypospolitej w ramach Ligi Świętej); • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe; • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; • podjął próbę formułowania wniosków dotyczących pozycji międzynarodowej Rzeczypospolitej w XVII w.; • zajął stanowisko wobec określenia zawartego w temacie i częściowo je uzasadnił. • w większości wykorzystał materiał źródłowy.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. potop szwedzki, bitwa pod Wiedniem); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wyznaniowy kontekst wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą); • podjął próbę zajęcia stanowisko wobec określenia zawartego w temacie i jego uzasadnienia. • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w tekście pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi; • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni; • nieudolnie wykorzystał źródła.

Temat 4.

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. gospodarczy, społeczny, kulturowy, polityczny), • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji, • trafnie i w pełni wykorzystał materiał źródłowy, • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe, • podsumował rozważania, • sformułował wnioski i ocenę, wskazując pozytywne i negatywne konsekwencje kolonializmu zarówno dla metropolii, jak i jej zamorskich posiadłości.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe (np. uzależnienie formy kolonializmu od stopnia rozwoju cywilizacyjnego ludności zamieszkałej na danym obszarze, wpływ władz kolonialnych na tworzenie się nowych elit wśród ludności kolonii), • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym, • w większości wykorzystał materiał źródłowy, • podjął próbę formułowania wniosków, • podjął próbę oceny polityki państw kolonialnych.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu, • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii, • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych (np. wyjaśnił wpływ rozwoju gospodarczego metropolii na poszukiwanie rynków zbytu, źródeł surowców i taniej siły roboczej, wpływ Europejczyków na szerzenie wiary chrześcijańskiej oraz wpływ władz kolonialnych na szerzenie oświaty i higieny wśród mieszkańców kolonii, wpływ kolonializmu na niszczenie miejscowych kultur oraz wykorzystywanie niewolniczej pracy mieszkańców kolonii), • podjął próbę wykorzystania załączonych materiałów źródłowych i przywołania ich w pracy.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, nawiązując do treści zawartych w materiale źródłowym, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. kolonizacja Afryki w XIX w., powstanie brytyjskiego imperium kolonialnego, rywalizacja między państwami europejskimi o posiadłości kolonialne), • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni; • nieudolnie wykorzystał źródła.

Temat 5.

Poziom IV (9–12 pkt)	Zdający: • wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty (np. polityczne, społeczne i kulturowe przejawy odwilży); • poprawnie przeprowadził selekcję i hierarchizację wykorzystanych informacji; • poprawnie wyjaśnił związki przyczynowo-skutkowe; • wyjaśnił genezę i ocenił następstwa „Października 1956” z uwzględnieniem kontekstu międzynarodowego (np. wpływ przemian w Polsce na rewolucję węgierską 1956 r.); • sformułował trafne wnioski i ocenę oraz podsumował rozważania.
Poziom III (6–8 pkt)	Zdający: • dokonał celowej i trafnej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii (np. śmierć Bieruta, poznański czerwiec, „puławianie” i „natolińczycy”; zwolnienie Prymasa Wyszyńskiego); • w większości poprawnie ukazał związki przyczynowo-skutkowe; • przedstawił omawiane zagadnienia w ujęciu dynamicznym; • wyjaśnił genezę i ocenił następstwa „Października 1956”; • podjął próbę formułowania wniosków.
Poziom II (3–5 pkt)	Zdający: • przedstawił częściową faktografię, która jest potrzebna do opracowania tematu (np. tajny referat Chruszczowa na XX zjeździe KPZR, tzw. mała stabilizacja); • podjął próbę uporządkowania podanej faktografii; • podjął próbę wyjaśnienia związków przyczynowo-skutkowych; • podjął próbę wyjaśnienia genezy i oceny następstw „Października 1956”.
Poziom I (1–2 pkt)	Zdający: • w kilku/kilkunastu zdaniach odniósł się do tematu, • podał kilka faktów związanych z tematem, zwykle bez wskazywania związków między nimi (np. objecie władzy przez Władysława Gomułkę); • poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.

Przy przyznawaniu punktów na określonym poziomie w zadaniu rozszerzonej odpowiedzi, egzaminator będzie uwzględniał również poprawność językową i stylistyczną oraz estetykę pracy.